Kompetanseoppbyggingsprogram i kariologi

Beskrivelse av fagområdet

Kariologi er den delen av odontologien som omhandler sykdommer og skader i tennenes hårdvev og konsekvenser av disse prosesser. Faget omfatter kunnskap om sykdomsprosessene og hvordan de manifesterer seg i munnhulen. Fagområdet dekker retningslinjer for diagnostisering, forebygging, behandling og oppfølging av slike sykdommer og lidelser i munnhulen i samsvar med pasientenes ønsker, behov og forutsetninger. Faget er forankret i biologien med grunnleggende kunnskap om medisinske prosesser og med en forståelse av orale sykdommers betydning for den generelle helse. Faget kariologi omfatter også en forståelse av sosiale og kulturelle aspekter som kan påvirke forekomst og utvikling av slike sykdommer i munnhulen.

Utdanningens hovedmål

Utdanningen skal gi kandidaten:

- teoretisk og klinisk kompetanse på linje med en klinisk spesialist med grunnlag i vitenskapelig baserte kunnskaper, ferdigheter og profesjonalitet
- detaljerte kunnskaper om forebygging og avansert behandling av karies og andre skader i tennenes hårdvev ut over det som gis i grunnutdanningen
- kompetanse for å kunne behandle kompliserte kasus og fungere som konsulent/ rådgiver i kariologiske spørsmål
- kompetanse for å arbeide i tverrfaglige team med andre spesialiteter når behandling og planlegging av kompliserte kasus krever kariologisk kompetanse
- kompetanse for å analysere og vurdere ny kunnskap innen faget samt tilstrekkelig vitenskapelig innsikt for å vurdere litteratur og formidle kunnskap til andre
- klinisk og teoretisk kompetanse som kvalifiserer for en lektor/avdelingstannlege-stilling

Detaljerte mål for utdanningen foreligger i detaljerte fagplaner ved fagavdelingen.

Spesialistens og allmenntannlegens arbeidsoppgaver

Allmenntannlegens kompetanseområde

Allmenntannlegen skal kunne:

- Stille en kariologisk diagnose
- Vurdere behov for behandling, legge behandlingsplan og gjennomføre denne i henhold til egen kompetanse
- Vurdere eventuell henvisning til spesialist samt gi informasjon til pasienten og foreta nødvendig innledende allmenn kariologisk behandling ved behov for henvisning

Kariologens kompetanseområde

Spesialisten skal kunne:

- Utrede kompliserte kariologiske kasus og vurdere behov for omfattende og komplisert kariologisk behandling
- I samråd med pasient og henvisende tannlege utrede behandlingsplan i samsvar med pasientens behov og etter gjeldende faglige retningslinjer
- Utrede og behandle alle typer kariologiske problemstillinger
- I tverrfaglige miljøer samarbeide med andre spesialister når kasus krever interdisiplinær kompetanse og være ansvarlig for den kariologiske utredning og behandling

Studieprogrammet

Kariologi er ikke en etablert spesialitet på linje med de syv andre spesialiteter opprettet av HOD, men et program for klinisk og teoretisk kompetanseoppbygging for å dekke behovet for kompetanse og fagutvikling først og fremst ved utdanningsinstitusjonene og ved de planlagte kompetansesentrene i tillegg til et visst behov for slik kompetanse i samfunnet for øvrig. I det følgende er derfor krav til faglig innhold og struktur i hovedsak tatt fra internasjonale krav til spesialistutdanning som f.eks i kjeveortopedi og endodonti og følger i hovedtrekk samme rammer og struktur som de andre kliniske spesialistprogram ved fakultetet. Det er også tatt hensyn til krav til forskjellige spesialiteter i Sverige som har et bredt spekter av godkjente odontologiske spesialistutdanninger. Programmet forankres i en akademisk institusjon med en vitenskapelig basert ansvarlig ledelse. Det forutsetter gode kunnskaper i generell-biologiske og aktuelle medisinske fagfelt.
Kompetanseoppbyggingsprogrammet er i utgangspunktet et 3-årig fulltidsstudium med blant annet krav til arbeidsinnsats og gjennomføring av diverse kurs som nærmere beskrevet i fagavdelingens fagplaner. Imidlertid gis det anledning til en viss grad av deltidsstudier for å kunne kombineres med andre stillinger og oppgaver. Kompetanseoppbyggingsprogrammet i kariologi er en del av spesialistutdanningen ved det odontologiske fakultet hvor semesterutvalget for utdanningen på vegne av fakultetet fører tilsyn med utdanningen. Avdeling for kariologi og gerodontologi har ansvaret for den praktiske gjennomføringen og det faglige innholdet i programmet.

Programmet skal gi kandidatene en teoretisk og klinisk utdanning ut over grunnutdanningen og som setter kandidatene i stand til å løse avanserte kariologiske problemstillinger. Studieprogrammet består av en basalutdanning, *kjernepensum,* som er felles for alle spesialistutdanningene, og en teoretisk fagspesifikk utdanning i tillegg grundig klinisk utdanning. Den teoretiske fagspesifikke og kliniske utdanningen er også nærmere beskrevet i fagavdelingens fagplaner for kompetanseoppbyggingsprogrammet.

Kandidaten skal gjøre seg kjent med behandlingsalternativer i tilgrensende fagfelt og kunne delta i tverrfaglige behandlingsteam. Det vises derfor til den detaljerte fagplan med beskrivelse av faglig innhold i programmet som foreligger ved fagavdelingen.

Teoretisk utdanning

Den teoretiske utdanningen består av kurs, forelesninger og seminarer med gjennomgang av faglitteratur og behandlingsplanlegging. Kursene er obligatoriske og sammen med

fagavdelingenes mer spesifikke kurs utgjør omfanget av den teoretiske undervisning om lag 1500 timer. Det forutsettes i tillegg omfattende selvstudium av relevant litteratur.

Basalutdanning - kjernepensum
Kjernepensum skal i første del, *verktøydelen,* gi kandidaten grunnlag for å kunne gjennomføre litteratursøk, beherske grunnleggende databehandling, samt å planlegge og gjennomføre en vitenskapelig studie. Andre delen av kjernepensum, *fordypningsdelen,* skal formidle kunnskap ut over grunnutdanningsnivå om basale og generelle kliniske forhold innen odontologi, samt å gi innsikt i pågående forskning innenfor de ulike odontologiske miljøer.
Kursprogrammet omfatter kurs som inngår i kjernepensum for spesialistutdanning (se under den generelle beskrivelsen av programplanen). Disse kursene utgjør totalt ca. 200 timer og gjennomføres som hovedregel i de to første semestre.

Fagenhetens kursprogram
Undervisningen gis i form av forelesninger, seminarer, litteraturstudier og noe laboratoriearbeid. I tillegg forventes det omfattende selvstudium av anbefalt relevant litteratur.

Støttefag
Fagavdelingen avgjør hvilke kurs fra fakultetets ulike utdanningsprogram som kandidatene må gjennomføre. Dette omfatter tilrettelagt kurs for videreutdanningskandidater i relevante fagområder med annen spesialistutdanning og utvalgte deler av studentundervisningen. Relevante fagområder er blant annet biomaterialer, pedodonti, røntgen, endodonti, oral medisin, bittfunksjon og protetikk. Omfang og kurs er nærmere omtalt i fagplanen og skal sikre kandidatene nødvendig tverrfaglig kompetanse.

Fagspesifikke kurs/forelesninger
Kurs og forelesninger gis av fagavdelingens vitenskapelige stab og tema er nærmere omtalt i avdelingens semester-/fag-planer. Eksterne forelesere og gjesteforelesere vil også gi relevant undervisning. Det gis oversikt over relevant litteratur for de enkelte tema som undervises.

Seminarer
Seminarrekken skal gi kandidatene solid teoretisk og klinisk kunnskap i tillegg til trening i kritisk litteraturlesning og aktiv faglig diskusjon. Tema for seminarrekken er nærmere beskrevet i semester-/fag-planene fra fagavdelingen og det gis oversikt over relevant litteratur for hvert tema. Det legges til rette for at kandidatene også skal kunne følge relevant undervisning ved andre spesialistutdanninger ved fakultetet.
Totalt utgjør denne undervisningen om lag 150 timer.

Klinisk utdanning

Den kliniske undervisningen omfatter i hovedsak pasientbehandling under veiledning. Pasientbehandlingen foregår hele tiden gjennom studiet og vil også omfatte konsultasjoner og rådgivningstjeneste for pasienter henvist til fakultetets klinikker. Det forutsettes også at noe av den kliniske utdanningen utgjør veiledningsfunksjon for studenter. I tillegg til pasientbehandlingen kommer også administrasjon av egne pasienter og behandlingsplanlegging med seminarer hvor kasus presenteres, diskuteres og godkjennes for videre behandling av fagavdelingens ansvarlige.
Behandlingsplanlegging og kasuspresentasjon utgjør 150 timer.

Pasientbehandlingen skal omfatte minst 15 vel dokumentere kasus med omfattende og variert behandlingsbehov samt ulik vanskelighetsgrad.
Læringsmappe
Alt arbeid på klinikkene skal journalføres og dokumenteres i en egen læringsmappe. Det skal dokumenteres stor variasjonsbredde i de behandlede pasientkasus.
Det vil foregå en løpende evaluering basert på denne læringsmappen.

Ekstramural klinisk virksomhet

Pasientbehandling kan foregå ekstramuralt, men må dokumenteres. All behandling foregår etter godkjent behandlingsplan.

Undervisning/pedagogisk trening

Kandidatene skal veilede grunnutdanningsstudenter med instruktørtjeneste i 9 timer pr. uke i 2 ½ år.

Skriftlig arbeid og eksamen

Avsluttende eksamen forutsetter en dokumentasjon både av klinisk/praktiske- og teoretiske kunnskaper og gjennomgåtte kurs, seminarer og annen undervisning. Fullført program godkjennes av Det odontologiske fakultet

Skriftlig arbeid

En prosjektoppgave med omfang tilsvarende 500-600 timer.

Vurderingsmappe

Pasientbehandling skal dokumenteres med spesielle krav til dokumentasjon av eksamenspasienter. Produksjonen dokumenteres i en ’mappe’ som ajourføres og legges til grunn for evalueringen og den avsluttende eksamen. Det skal fremlegges 15 pasientkasus med ulik vanskelighetsgrad. Inntil fem av disse pasientkasusene kan være utredninger.

Eksamen

Muntlig eksamen med ekstern sensor, basert på det skriftlige arbeidet og vurderingsmappen.